

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy a soudců JUDr. Marie Žiškové a JUDr. Zdeňka Kühna v právní věci žalobkyně: **D. L. B. A.**, zast. JUDr. Jiřím Šetinou, advokátem se sídlem Kutřín 6, Proseč, proti žalovanému: **Ministerstvo financí České republiky**, se sídlem Letenská 15, Praha 1, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 1. 2009, čj. 908/29372/2008-94421/2008, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 8. 1. 2010, čj. 11 Ca 70/2009 - 35,

t a k t o :

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 8. 1. 2010, čj. 11 Ca 70/2009 - 35, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

Vymezení věci

[1] Žalobkyně spolu s dalšími osobami, společně vystupujícími jako potomci J. A. B., podala dne 17. 3. 2008 prostřednictvím advokáta JUDr. Jiřího Šetiny na Ministerstvo financí (dále též „žalovaný“) podnět označený jako „Žádost o dodatečné stanovení výše náhrady za zestátnění znárodněním výrobního a obchodního komplexu Baťa, a. s. Zlín dle §§ 7 - 11 dekretu č. 100/1945 Sb.“

[2] Žalovaný reagoval dne 8. 4. 2008 výzvou na doplnění zásadních nedostatků žádosti, které byly spatřovány především v nedoložení plných mocí, nedostatečné konkretizaci předmětného majetku, absenci prokázání oprávněnosti a rozsahu uplatněného nároku a právního nástupnictví po J. A. B.

[3] Poté, co Ministerstvo financí nebylo uspokojeno ve svých požadavcích na doplnění žádosti podáním JUDr. Šetiny ze dne 22. 4. 2008, přerušilo svým usnesením z 28. 5. 2008 řízení, na což JUDr. Šetina reagoval ve stanovené lhůtě podáním rozkladu proti předmětnému usnesení dne 17. 6. 2008. Dne 8. 9. 2008 byl tento rozklad zamítnut. Toto rozhodnutí bylo samostatně napadeno před Městským soudem v Praze, který žalobu odmítl usnesením ze dne 8. 1. 2010, čj. 11 Ca 371/2008 - 34; věc je po napadení kasační stížností vedena před zdejším soudem pod sp. zn. 1 As 52/2010.

[4] Následně ministerstvo dne 24. 10. 2008 vydalo usnesení o zastavení řízení z důvodu neodstranění podstatných vad žádosti. Proti tomuto usnesení byl opět podán dne 6. 11. 2008 rozklad, tentokrát již pouze jménem žalobkyně.

[5] Dne 8. 1. 2009 Ministerstvo financí tento rozklad zamítlo. Zamítnutí zdůvodnilo především neodstraněnými vadami a nedostatečným právním podložením žádosti, která se opírala o dekret prezidenta republiky č. 100/1945 Sb. Ministerstvo argumentovalo ve vztahu k dekretu zejména nálezem pléna Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 14/94 a v něm vyjádřeným právním názorem, že poválečné dekrety prezidenta republiky jsou obsoletní a v současnosti již nezakládají právní vztahy.

[6] Toto rozhodnutí Ministerstva financí žalobkyně napadla žalobou doručenou Městskému soudu v Praze dne 11. 3. 2009, v níž se domáhala jeho zrušení. Městský soud pak tuto žalobu odmítl z důvodu nepřislušnosti podle § 46 odst. 2 a § 68 písm. b) s. ř. s. touto kasační stížností napadeným usnesením. Ve svém usnesení shledal, že napadené rozhodnutí ministerstva věcně spadá pod část pátou občanského soudního řádu a že je tedy soudní ochrana v tomto případě poskytována civilním soudnictvím.

II.

Argumenty obsažené v kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[7] Proti usnesení Městského soudu podala žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) dne 26. 1. 2010 včasnou kasační stížnost. Ve stížnosti stěžovatelka napadá usnesení městského soudu v plném rozsahu výroku i odůvodnění. Dále uvádí, že stížnost podává dle § 103 odst. 1 písm. b) a e) s. ř. s.

[8] Z rozsáhlé kasační stížnosti lze vyčíst dvě námitky vůči napadenému soudnímu rozhodnutí. První z nich je výtku, že městský soud na danou záležitost aplikoval nesprávně, mechanicky a s nedostatečným odůvodněním rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 11. 2009, sp. zn. 5 As 88/2008. Městský soud prý neuvážil, že stěžovatelka nežádala o přiznání náhrady škody za zestátněný majetek, nýbrž po správním orgánu pouze žádala, aby začal konat svou povinnost vyplývající z dekretu č. 100/1945 Sb. Druhá uváděná námitka upozorňuje, že městský soud jednal a rozhodl v nepřítomnosti stěžovatelky, ačkoliv ta písemně požádala, aby byla jednání soudu přítomna.

[9] Nejvyšší správní soud dále obdržel dne 9. 7. 2010 návrh stěžovatelky, aby si vyžádal od ministra financí písemné vyjádření, zda byl u žalovaného ustanoven „team odborníků s pracovní náplní stanovit výši náhrad za zestátněný majetek dle §§ 7 – 11 zákona č. 100/1945 Sb.“

[10] Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti vyslovuje svůj souhlas s napadeným usnesením a s ustálenou judikaturou NSS ve věci rozhodování o náhradách za znárodnění podle poválečných dekretů prezidenta republiky. V závěru se ministerstvo odvolává na své předchozí vyjádření zaslané městskému soudu a navrhuje, aby byla kasační stížnost coby nedůvodná zamítnuta a aby soud uložil „stěžovatelce nést náklady ze svého.“

III.

Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[11] Na úvod je nutno uvést, že kasační stížnost proti usnesení krajského soudu, jímž byla žaloba odmítnuta, lze podat výlučně z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. V takové kasační stížnosti je stěžovatel povinen především vylicít důvody, pro něž se domnívá, že rozhodnutí soudu o odmítnutí žaloby je nezákonné (viz rozsudek NSS ze dne 31. 5. 2004, čj. 3 Azs 43/2003 - 48, všechna zde citovaná rozhodnutí NSS jsou dostupná též na www.nssoud.cz). Nezákonnost rozhodnutí může spočívat též v chybném posouzení právní otázky, zda je důvod pro odmítnutí žaloby dán (viz rozsudek NSS ze dne 6. 12. 2005, č. j. 6 As 4/2004 - 53). Stěžovatelka v kasační stížnosti napadá samotné odmítnutí žaloby.

[12] Kasační stížnost je důvodná.

[13] Jak zdejší soud uvedl již ve svém rozsudku ze dne 19. 11. 2009, čj. 5 As 88/2008 - 85 (publ. pod č. 1993/2010 Sb. NSS), rozhodnutí Ministerstva financí ve věci náhrady za majetek znárodněný podle dekretu prezidenta republiky č. 100/1945 Sb., o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků, je rozhodnutím správního orgánu v soukromoprávní věci (§ 68 písm. b) a § 46 odst. 2 s. ř. s.), k jejímuž opětovnému projednání je na základě žaloby podle § 244 a násl. o. s. ř. věcně příslušný soud v občanském soudním řízení. V rozporu s tímto závěrem není ani skutečnost, že soudy ve správním soudnictví rozhodují v obdobných věcech v řízeních o žalobě na ochranu proti nečinnosti správního orgánu, kterou se příslušné osoby domáhaly toho, aby soud uložil žalovanému rozhodnout v zákonné lhůtě o jejich žádostech o náhradu za majetek vyvlastněný podle dekretu o znárodnění [srov. usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 24. 7. 2007, čj. 2 Ans 4/2006 - 91, publ. pod č. 1381/2007 Sb. NSS, resp. nález sp. zn. I. ÚS 318/06 ze dne 13. 12. 2007 (N 221/47 SbNU 911)]. Na rozdíl od žaloby proti rozhodnutí správního orgánu podle § 65 a násl. s. ř. s. se v případě žaloby podle § 79 a násl. s. ř. s. jedná o obecný prostředek ochrany proti nezákonné nečinnosti správního orgánu bez ohledu na to, zda jde o věc soukromého nebo veřejného práva. K tomuto řízení jsou výlučně příslušné soudy ve správním soudnictví (viz např. rozsudek NSS ze dne 14. 7. 2004, čj. 5 As 31/2003 - 49, publ. pod č. 487/2005 Sb. NSS).

[14] Z právě cit. rozsudku č. 1993/2010 Sb. NSS vycházel rovněž městský soud v usnesení, které je předmětem této kasační stížnosti.

[15] Stěžovatelka vytýká městskému soudu mechanickou aplikaci judikátu č. 1993/2010 Sb. NSS. S tímto zdejší soud souhlasí. Klíčovou odlišností mezi oběma

kauzami vskutku je, že v případě judikátu č. 1993/2010 Sb. NSS žalovaný zamítl žádost o zahájení správního řízení o stanovení výše náhrady za podnik znárodněný na základě dekretu prezidenta republiky č. 100/1945 Sb., tedy rozhodl v merituu věci (srov. též usnesení zvláštního senátu ze dne 14. 9. 2009, čj. Konf 9/2009 - 4). Naproti tomu v případě posuzované kasační stížnosti žalovaný řízení z důvodu procesních pochybení na straně stěžovatelky zastavil, vydal tedy pouze rozhodnutí procesního charakteru. Tato odlišnost je pro nyní posuzovanou věc podstatná.

[16] Z textace § 244 o. s. ř. plyne, že soud znovu projedná tutéž věc („*spor nebo jinou právní věc vyplývající ze soukromoprávních vztahů*“); v nyní posuzovaném případě by musel rozhodnout pouze o tom, zda mělo či nemělo proběhnout správní řízení, tedy jen o kompetenčních aspektech (tedy o otázkách ostatně chápaných jako veřejnoprávní). K tomu, aby soud za daných okolností mohl rozhodnout věc *in merito*, by chyběla podmínka vymezená v § 244 o. s. ř., tj. že správní orgán o sporu (*in merito*) již rozhodl. Závěr, že za „rozhodnutí o sporu nebo jiné právní věci“ je třeba považovat i případ zastavení řízení pro neodstranění nedostatků návrhu, by ostatně šel i proti smyslu zákonné úpravy. Ke zmaření záměru zákonné úpravy by stačilo, aby se správní orgán jednoduše odmítl věci zabývat (a to i bez uvedení důvodu). Při chápání takového odmítnutí pravomoci jako věci „soukromoprávní“ by byla založena pravomoc civilního soudu věc vyřešit meritorně, a to i za situace, kdy řízení o věci samé před správním orgánem vůbec neproběhlo. I z tohoto důvodu takové eventuální odepření spravedlnosti ze strany správního orgánu patří před správní soud, který má posoudit jeho zákonnost. Na podkladě těchto úvah zvláštní senát zřízený podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, dospěl k závěru, že pravomoc soudu v občanském soudním řízení bude založena až tehdy, kdy správní orgán rozhodne věcně o sporu nebo o jiné právní věci vyplývající ze soukromoprávních vztahů, tj. zjistí, co je právem, nebo toto právo založí (srov. blíže usnesení zvláštního senátu ze dne 20. 9. 2007, čj. Konf 22/2006 - 8, publ. pod č. 1952/2009 Sb. NSS; srov. též usnesení zvláštního senátu ze dne 14. 9. 2009, čj. Konf 9/2009 - 4).

[17] Právní východiska uvedená v předchozím bodě pro nyní posuzovanou věc tedy znamenají, že rozhodnutím žalovaného správního orgánu, který bez meritorního rozhodnutí zastavil řízení o návrhu stěžovatelky, by měl přezkoumat správní, nikoli civilní soud. Právní názor městského soudu je proto nesprávný.

[18] Stěžovatelka dále namítá údajné procesní pochybení městského soudu, které spatřuje v tom, že soud jednal a rozhodnul v její nepřítomnosti, ač písemně žádala, aby byla jednání přítomna. K tomu uvádí Nejvyšší správní soud pouze to, že v případě odmítnutí žaloby k nařízení jednání vůbec nedochází a ve věci samé se nerozhoduje (srov. k tomu § 49 odst. 1 s. ř. s., podle něhož k projednání věci samé nařídí předseda senátu jednání). Tato námitka je tedy nesprávná.

[19] Co se týče návrhu na provedení důkazu (viz bod [9] shora), tento proveden nebyl (§ 52 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s.), neboť s ohledem na svůj charakter by nikterak nemohl přispět k posouzení právní stránky věci, jak byla analyzována výše.

IV.

Závěr a náklady řízení

[20] Nejvyšší správní soud s ohledem na výše uvedené dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná, a proto dle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil napadené usnesení městského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V něm je městský soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem v tomto rozsudku (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

[21] V dalším řízení městský soud rozhodne také o náhradě nákladů řízení o této kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. srpna 2010

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu